

Jesenski spomin

Jablane so bile tisto jesen polne, da smo morali vse podpreti. Kar šibile so se veje od sladke teže, da so se oče bali za krošnje, ki so kakor napeti loki visele k zemlji.

V tretji razred sem hodil takrat in v prvi klopi sem sedel s Šimnovim Blažkom, ki je stanoval s še mlajšim bratcem in materjo v popravljenem in za silo predelanem čebelnjaku, ki jima ga je odstopil Torkarjev ded.

Čuden je bil ta Šimnov Blažek. Majhen in boječ in kadar smo se otroci igrali na dvorišču, se je kar stiskal k zidu. Nikoli se ni igral z nami. V obraz je bil kakor dekletce, droben in bled, lase pa je imel črne kakor ciganček. V šoli je znal izmed vseh največ in učitelji so nam ga stavljali za vzgled. To nas je jezilo. Njegova plašnost pa nam ga je še bolj oddaljila. Nihče se ni dosti menil zanj, le zbadali smo ga radi.

Ko so oče obrali jabolka in so se malo uležala, so mi jih vedno dali s seboj v šolo. Vsak dan po tri, mati pa kos kruha. Blažek ni imel skoraj nikoli nič, le včasih košček kruha ali kak poberavec, ki ga je staknil spotoma v šolo kje v travi. Danes se čudim, da sem bil tako trd, da mu nisem nikdar dal pokusiti svojih dobrot. Toda bilo je že tako, da se me je prijela brezobzirnost tovarišev, da sem se raje smejal neslanim šalam, kot pa da bi ustregel prosečemu Blažkovemu pogledu.

Nekega dne pa ga je vendarle zmagalo. Dolgo me je gledal s svojimi črnimi očmi, v zadregi listal čitanko, toda do besede dolgo ni mogel priti. Meni je ostalo še eno jabolko. Najlepše, kakor maslo rumeno in mehko, da so se prsti kar vdirali vanj.

Tedaj me je zaprosil. Še danes slišim tisti glas, kakor da bi zvonil.

»Drago, daš še meni enega.«

Rdečica ga je zalila, toda njegove oči so prosile plašno in žgoče, kakor oči srne, ki na smrt zadeta vztrepetava na mahu.

Ne vem, kako sem mogel narediti to, kar sem naredil.

Skoraj zadril sem se.

»Zadnjega imam in najboljši je. Prej bi bil rekel.«

In sem ostal iz klopi, zadril zobe v rumeno, sočnato kožo ter počasi odšel proti zadnji klopi. Ko sem se ozrl nazaj, je Blažek spet slonel nad čitanko, bled kakor vedno, in si z rokami zakrival obraz. Obšlo me je nekaj grenkega, toda le za hip. Na koncu odmora sem zagnal ogrizek v koš in kakor da se ni nič zgodilo, sedel spet nazaj na svoje mesto.

Blažek ni rekel nobene besede, celo uro je strmel v tablo in enkrat je celo preslišal, da ga je učitelj poklical. Takrat smo se mu vsi smejali.

Čez tri dni Blažka ni bilo več v šolo. Zbolel je. Katehet nam je povedal, da ima pljučnico in da naj molimo zanj. Nekaj težkega je padlo nad vse. Meni med odmori ni bilo do govorjenja. Neprestano sem mislil na tisti hip, ko sem mu odrekel jabolko in v grlu me je stisnilo, da sem mislil, da bom zajokal. Kesanje me je obšlo, tako resnično in globoko, da sem bil v šoli samo še s telesom.

Po šoli sem prvič šel sam domov. Še Recovega Jožeta nisem počakal kot navadno vsak dan.

Čez teden dni je Blažek unrl. Meni je bilo tisti dan na smrt hudo. Hodil sem okoli kakor bolan in za nobeno rabo nisem bil.

Na večer sem se zmuznil v shranbo. Vonj po jabolkih me je bezal v nos, toda v meni je bila samo ta misel: dobiti za Blažka najlepši sad. Vedel sem, da jih ima oče na vrhnji polici. Hitro sem pristavil lestvico in odbral naj-

lepše. Komaj sem ga držal v roki. Kakor tat sem odstavil lestvo, tiho zaprl vrata in odšel kropit.

Med skromnim cvetjem, v beli krsti je ležal Blažek. Sveče so mu obsevale voščeni obraz in ko sem se zagledal vanj, so se mi vlile solze, kakor da stojim pred krsto svojega bratca.

Nikogar ni bilo v sobi v tistem hipu. Jabolko sem držal še v roki. Stopil sem bliže in ga položil k Blažkovim nogam. Ne vem, kako to, toda dasi so mi še venomer tekle solze, mi je odleglo pri srcu.

Ko sem pokropil, sem jabolko zakril z oblanci in odšel iz sobice kakor iz spovednice.

Ta dogodek mi pride v spomin vsako jesen, ko vidim, da obirajo jabolka. Še mi postane hudo, toda ne tako kakor takrat, ko sem zvedel za Blažkovo smrt. Trdno sem prepričan, da mi je bilo ob Blažkovi krsti vse odpuščeno.

Jože Krivec

Pastirček Mihec

Ilustriral Fr. Podrekar

1.

Slednjič se je spet sonce pomaknilo za sive in cunjaste oblake. Vlažen oktobrski veter je pritisnil s polja preko pašnikov. Že napol gole veje starikavih in nagnjenih vrb ob potoku so z zadnjimi močmi zašelestele. Z vrha jelše se je spustilo na travnik nekaj krakajočih vran in za njimi je listje zaplavalo z jesensko sapo na zemljo.

Mihec je stopical po razmočeni zemlji ob potoku. Drobne roke je stiskal v hlačne žepe, ovratnik razdrapanega suknjiča si je zavihal po vratu. Iz raztrganih rokavov so mu moleli lakti. Napita zemlja se mu je vdiralna pod nogami, v život je drgetal. Od mraza plavkast obraz je skrival pred mrzlo sapo, zobje so mu glasno šklepetali.

Lačen je bil, da so mu hlačke lezle s trebuščka. Že tretji dan je taval tako brez prave tople jedi okrog in si iskal službice. S svojimi devetimi leti bi bil lahko že za pastirja. Ponujal se je po vaseh, od hiše do hiše se je potikal. Ponekod so ga celo podili in ščuvali pse nanj, misleč, da je mali tatič. On pa ni bil tatič. Povsod je le lepo pozdravil: Dober dan Bog daj in zbogom! Na kratko je povedal, da mu je umrla pred dobrim mesecem mamica. Doma je še pet otrok: trije dečki in dve deklici. On je najstarejši med njimi, zato ga je iz revnih Haloz poslal oče na polje iskat službe. Domača bajta jim je bila že tesna in tudi ljubeče matere zdaj ni več, da bi poskrbela zanje.

Ljudje so ob tej žalostni zgodbi le zmajevali z glavami, milo gledali ubogega fantka, vendar ga nihče ni obdržal pri hiši. Zatrjevali so mu povsod: »Pojdi k tistile hiši, boš gotovo lahko tam ostal, ker potrebujejo pastirja.« — Šel je in poprosil, pa so mu dejali: »Zdaj že tako ne bomo dolgo več pasli. Mogoče prideš spomladi, tedaj pa te bomo vzeli!«

Na zimo so vsi pred njim zapirali vrata. Prav zdaj bi pa bil najbolj potreben toplega kotička in kruha. Čofotal je po cestnih lužah, se solznih oči zahvaljeval redkim materam za kruh, ki so mu ga dale na pot, ter proseče gledal za otroki, ki so iz toplih hiš ali dišečih kuhinj skrivaj škilili za njim. »Ljubi Bog, kako jim je lepo! Saj gotovo tudi name ne boš pozabil. Brez matere sem, zato me Ti varuj in skrbi zame. Priden bom, le ne pusti me dolgo brez doma na cesti!« je milo tožil.